

Irinja Pönttönen

**OPISKELIJOIDEN
TYÖLLISTYMINEN
POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULUN
VIESTINNÄN KOULUTUS-
OHJELMASTA VUOSINA
2001–2006**

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja
C: Raportteja, 36

**Opiskelijoiden työllistyminen
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun
viestinnän koulutusohjelmasta
vuosina 2001–2006**

Irinja Päättönen

Pohjois- Karjalan ammattikorkeakoulu
Joensuu 2009

Julkaisusarja

C: Raportteja, 36

Vastaava toimittaja

YTT Anna Liisa Westman

Sivuntaitto
Kansi

Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
Leea Wasenius

ISBN 978-951-604-098-4 (pdf)

ISSN 1797-3856 (pdf)

Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
Tampere 2009

Tiivistelmä

OPISKELIJOIDEN TYÖLLISTYMINEN POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN VIESTINNÄN KOULUTUSOHJELMASTA VUOSINA 2001–2006

Tämän työn tavoitteena oli selvittää Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun (PKAMK) viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneiden medianomien työllistymistä valmistumisen jälkeen. Samalla kerättiin ajatuksia ja ideoita koulutuksen kehittämiseen valmistuneen opiskelijan näkökulmasta. Selvitysprosessi kesti syyskuusta 2006 tammikuuhun 2009.

Selvityksen perustana oli kysely PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneille medianomeille. Kysely toteutettiin ammattikorkeakoulun omalla TYPALA-ohjelmalla sähköisesti internetin kautta. Kyselyn Internet-osoite tiedotettiin valmistuneille sähköpostilla ja kirjeitse.

Selvityksen mukaan PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneet työllistyivät hyvin oman alansa töihin. Medianomiksi valmistunut voi työskennellä monenlaisissa tehtävissä, myös muissa kuin perinteisissä media-alan työtehtävissä. Näin ollen koulutustaikojen vähentämiseen PKAMK:ssa ei ole tarvetta. Kuitenkin työelämässä olevat medianomit ovat huolissaan liikakoulutuksesta ja työpaikkojen riittävydestä tulevaisuudessa.

Avainsanat: työllistyminen, media-ala, viestinnän koulutus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	7
2 SELVITYKSEN TAUSTAA	8
2.1 Aineistojen ongelmat ja aiempia tutkimuksia	9
2.2 Selvityksen vaiheet ja aineistot.....	10
3 VIESTINNÄN KOULUTUS SUOMESSA	12
3.1 Viestintäalan aloituspaikat ja valmistuneet ammattikorkeakouluissa.....	13
3.2 Viestintäalan työpaikat ja työllistyminen.....	14
4 POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN VIESTINNÄN KOULUTUSOHJELMA	16
4.1 Opintorakenne	16
4.2 Hakeminen ja aloituspaikat PKAMK:ssa.....	17
4.3 Valmistuminen.....	18
5 PKAMK:N MEDIANOMEILLE TEHDYN KYSELYN TULOKSET	19
5.1 Perustiedot ja koulutus.....	19
5.1.1 Sukupuoli ja nykyinen asuinpaikkakunta.....	19
5.1.2 Vastaajien aloitus- ja valmistumisvuosi	20
5.1.3 Vastaajien suuntautumisopinnot.....	22
5.1.4 Vastaajien aiemmat opinnot ennen medianomikoulutusta	23
5.1.5 Opiskelu valmistumisen jälkeen ja tulevaisuuden jatkokoulutus	23
5.2 Työllistyminen opintojen jälkeen	24
5.2.1 Ensimmäinen työpaikka medianomiopintojen päätyttyä.....	24
5.2.2 Käytetyt työnhakumenetelmät ja työllistyminen omaa koulutusta vastaaviin tehtäviin.....	26
5.2.3 Medianomiopintojen aikana työskenteleminen.....	26
5.2.4 Harjoittelupaikka ja työtehtävät	27
5.2.5 Työsuhteiden laatu, määrä ja pituus valmistumisen jälkeen	27
5.3 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun medianomi (AMK) -tutkinnon hyöty työhaussa.....	29
5.4 Medianomi (AMK) -koulutuksen vahvuudet työelämässä	29
5.5 Koulutusohjelman kehittämisen kohteet	30
6 POHDINTA	32
Lähteet	35

LIITTEET

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Kyselylomake

1

JOHDANTO

Suomessa kulttuurialan ammatillisella koulutuksella on pitkät perinteet. Useilla taiteenaloilla ammatillinen koulutus aloitettiin jo 1800-luvulla tai 1900-luvun ensi vuosikymmeninä. Kulttuurialan ammatillista koulutusta annetaan Suomessa yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja toisella asteella.

Kulttuuri- ja taidealan koulutus kävi läpi suuria muutoksia viimeisen viidentoista vuoden aikana. Yksi keskeinen muutos oli ammattikorkeakoulujen syntyminen, joka johti mm. koulutustason nousuun. Opetusministeriö aloitti ensimmäisen ammattikorkeakoulukoikeilun elokuussa 1991. Vuonna 1996 aloittivat ensimmäiset vakinaisella valtioneuvoston toimiluvalla toimivat ammattikorkeakoulut.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksesta seurasi oppilaitosten organisatorisia muutoksia. Uudistus aiheutti sen, että on vaikeaa jäljittää, mitä toimintaa ja millä nimellä missäkin oppilaitoksessa minäkin vuonna järjestettiin. Lisäksi eri nimillä toimineiden oppilaitosten ja eri tutkintojärjestelmiin perustuvan koulutuksen esittäminen kattavasti on hankalaa.

2 SELVITYKSEN TAUSTAA

Julkisuudessa alettiin puhua viestintäalan liikakoulutuksesta 2000-luvulla. Taiteen keskus- ja tutkimuskeskusten tutkimusyksikkö teki vuonna 2003 esiselvityksen taidealan koulutuksesta ja työmarkkinoista. Tässä esiselvityksessä taidealoihin laskettiin mukaan av-viestintä ja elokuva, kuvataide, näyttämötaide, rakennustaide, säveltaide, taideteollisuus ja tanssitaide. Esiselvityksessä todettiin, että taide- ja kulttuurialan koulutuksen määrä on kasvanut. Suurin kasvu oli viestintäalan koulutuksessa (Karhunen & Niininen 2003). Varsinainen selvitys **Taidealan koulutus ja työmarkkinat** julkaistiin loppuvuodesta 2006.

Vuonna 2006 valmistui myös **Viestintäkoulutuksen nousukäyrä – Monta tietä unelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin** –tutkimus (Raittila, Olin & Stenvall-Virtanen 2006.), joka sai runsaasti huomiota niin paikallisissa kuin valtakunnallisissakin tiedotusvälineissä. Viestintäkoulutuksen nousukäyrä -tutkimuksen mukaan Suomessa koulutetaan liikaa viestintäalan osaajia. Edellä olevassa tutkimuksessa käsiteltiin vain media-alaa.

Yliopistoista poiketen ammattikorkeakoulut suuntautuvat työelämään ja antavat ammattillista korkea-asteen koulutusta. Opetusministeriö antoi maaliskuussa 2008 suuntaviivat korkeakoulujen rakenteelliseen kehittämiseen. Nämä tulee ottaa huomioon kehitystyötä tehdessä. Opetusministeriö suunnitteli tavoitteet, jotka korkeakoulujen tulee saavuttaa vuoteen 2020 mennessä. Näihin tavoitteisiin ei päästä, ellei tehdä yhteistyötä muiden korkeakoulujen kanssa. Taulukosta 1 käyvät ilmi nämä tavoitteet. Vertailukohtana ovat vuoden 2006 tunnusluvut. Taulukko koskee vain ammattikorkeakouluja. Opiskelijat on laskettu kokopäiväisenä opiskelijamääränä ja tutkinnot tarkoittavat ammattikorkeakoulututkintoja. Opettajat ovat päätoimisia opettajia.

Taulukko 1. Korkeakoulujen tunnuslukuja 2006 ja visio tavoitteesta 2020

Ammattikorkeakoulut	Vuosi 2006	Vuosi 2020
Korkeakoulujen lukumäärä	29	enint. 18
Opiskelijat	105 000	95 000
Opiskelijat/opettajat	17,8	16,0
Perustutkinnot/opettajat	3,5	3,7
Läpäisyprosentti	70,3	76,0
Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (%)	88,7	90,8

Nämä tavoitteet vaikuttavat myös PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmaan. Korkeakoulujen ja hakijoiden vähentyessä koulutusohjelmat taistelevat olemassaolostaan. Ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtava koulutus vähenee merkittävästi vuoteen 2020 mennessä. Samanaikaisesti aikuiskoulutuksen merkitys kasvaa.

Opetusministeriö suunnitteli, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat järjestetään niin, että koulutusohjelmien sisäänottojen tavoitekoko on pääsääntöisesti vähintään 40 opiskelijaa. Koulutusvastuita järjestetään suuremmiksi kokonaisuuksiksi sopimalla korkeakoulujen välisistä työnjaoista. Pienillä aloilla voidaan toteuttaa sisäänottoja vuorovuosina.

Opetusministeriö toteutti monia koulutusaloittaisia selvityksiä ja käynnisti alakohtaisia kehittämishankkeita, joiden pohjalta aloja kehitetään. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukainen koulutustarjonnan mitoitus edellyttää viestinnän koulutustarjonnan merkittävää vähentämistä ammattikorkeakouluissa. Viestintäalan vähennykset edellyttävät ammattikorkeakoulujen koulutusyksiköiden lakkauttamista. Elokuva- ja tv-alan opetus ammattikorkeakouluissa keskitetään neljään yksikköön. (Opetusministeriö 7.3.2008.)

Näiden tavoitteiden ja selvitysten pohjalta halusimme selvittää, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta (PKAMK) valmistuneiden medianomien työllisyystilanteen. Samalla selvitettiin myös sitä, miten PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmaa voidaan kehittää valmistuneiden näkökulmasta tulevana vuosina.

2.1 Aineistojen ongelmat ja aiempia tutkimuksia

Tutkimus- ja tilastotiedot viestintäalan koulutuksesta ovat puutteellisia ja osin ristiriitaisia. Syinä tähän ovat muun muassa viestintäalan määrittelyn epämääräisyys sekä nopeasti laajentuneen koulutuksen nimikkeiden vaihtelevuus ja opetussisältöjen päällekkäisyys. Samoihin tehtäviin koulutetaan ihmisiä hyvin monilla nimikkeillä ja monilta koulutusväyliltä.

Suurin ongelma olemassa olevassa aineistossa on riittävän tarkkojen ja yksityiskohtaisten tietojen saaminen opiskelijamääristä, valmistuneiden määrästä ja sijoittumisesta koulutusohjelmittain. Vaikka koulutusohjelmittain koottuja tietoja onkin, ne eivät aina ole riittävän yksityiskohtaisia. Tiedot eivät ole vertailukelpoisia. Epäselvyyttä syntyy esimerkiksi siksi, että koulutusohjelmat saattavat olla yhdistelmiä, kuten *kuvataiteen ja viestinnän koulutusohjelma*. Näin ollen esimerkiksi työllisyystilanteita ei voi täysin verrata toisiinsa koulutusohjelmien kesken, koska niissä opiskelevat opiskelijat suuntautuvat eri asiaan.

Opetushallituksessa vuosina 1996–1999 toteutettu Mitenna-projekti on ennakoitiprojekti, jossa muun muassa kehitettiin työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointia palveleva laskentamalli. Siinä tuotettiin vuoteen 2010 ulottuvat ammattiryhmäkohtaiset

uuden työvoiman tarve-ennusteet sekä ennakoitiin opintoala- ja -aste-kohtaisesti koulutustarpeita vuoteen 2005. Julkaisuna hanke tuotti loppuraportin **Ammatillinen koulutus 2010** (Autio, Hanhijoki, Katajisto, Kimari, Koski, Lehtinen, Montén, Taipale & Vasara 1999).

Opetusministeriö yhdessä ammattikorkeakoulujen ja tilastokeskuksen kanssa keräävät erilaisia tietoja ammattikorkeakouluista ja niiden koulutusaloista ja -ohjelmista. Tilastoja kootaan muun muassa hakijoista, aloituspaikoista, valmistumisesta, läpäisyasteesta ja työllistymisestä.

OPALA on ammattikorkeakoulujen ja opetusministeriön yhteinen opiskelijapalautteen koontijärjestelmä. Sen avulla kootaan ajantasaista tietoa ammattikorkeakouluista valmistuvien työllistymisestä sekä palautetta koulutuksen onnistumisesta. Myös ammattikorkeakoulujen sijoittumistietoja kerätään OPALAAan, mutta tietoja ei ole käytettävissä kaikkien oppilaitosten osalta. OPALA-tiedotkin käsittelevät kulttuurialaa yhtenä kokonaisuutena.

Tilastokeskuksen maksullisesta *sijoittumispalvelusta* saa tietoa tutkinnon suorittaneiden sijoittumisesta. Lisäksi työllistymisen käsite sisältää kaikenlaisen työllisyyden riippumatta siitä, toimiiko valmistunut koulutustaan vastaavissa tehtävissä vai ei.

Työllisyystilannetta seurataan myös Työvoima- ja elinkeinokeskuksen kahden vuoden välein tehdyllä sijoittumisseurannalla. Aiemmista tutkimuksista laajin on **Viestintäkoulutuksen nousukäyrä – Monta tietä unelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin -raportti**. Edellä mainittu raportti on yksi syy, miksi tämä selvitys tehtiin.

2.2 Selvityksen vaiheet ja aineistot

Selvitys käynnistettiin vuoden 2006 syksyllä, jolloin julkaistiin tutkimuksia liittyen viestintäalan liikakoulutukseen. Aluksi kerättiin tietoa eri tutkimusten tuloksista ja pohdittiin niiden toteutumista PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmassa. Selvityksen perustaksi otettiin PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneille medianomeille tehty kysely. Lisäksi apuna käytettiin aiemmin tehtyjä muun muassa Tilastokeskuksen ja opetusministeriön tilastoja ja selvityksiä.

Kysely osoitettiin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta (aikaisemmin median koulutusohjelma) valmistuneille medianomeille. Se suoritettiin toukokuussa 2007.

Kysely päätettiin toteuttaa sähköisesti Internetin kautta. Tähän ratkaisuun päädyttiin sen takia, että nykyisin Internet on jokaisen ulottuvilla. Jos vastaajalla itsellään ei ole internet-yhteyttä, sitä pääsee käyttämään esimerkiksi kirjastoissa. Sähköinen toteutustapa oli myös aineiston keruun kannalta helpoin vaihtoehto. Kyselyn vastaukset raportoituivat järjestelmään, mistä niitä pystyi tarkastelemaan numeerisesti ja tarvittaessa tutkimaan jokaisen vastaajan tietoja erikseen.

Kysely toteutettiin PKAMK:n omalla TYPALA-ohjelmalla. Ohjelman kautta kyselylle muodostui oma internetosoite, joka tiedotettiin valmistuneille medianomeille. Osalle valmistuneista tieto kyselyn osoitteesta saatiin sähköpostin välityksellä ja lopuille kirjeitse (Liite 1). Kaikkien valmistuneiden yhteystietoja ei saatu päivitettyä ja sen takia kaikkia valmistuneita ei tavoitettu. Kyselyn loputtua alkoi vastauksien analysointi ja kirjallinen dokumentointi. Tähän selvitykseen koottiin vastauksien tulokset, jotka selviävät luvussa 5.

3

VIESTINNÄN KOULUTUS SUOMESSA

Viestintäalan koulutus lisääntyi voimakkaasti 1990-luvun loppuvuosina ja 2000-luvun alussa. Syynä tähän olivat ennusteet viestintäalan työvoimatarpeen kasvusta, vuosituhanen vaihteeseen ajoittuneet koulutus- ja tutkintojärjestelmän uudistukset. Koulutuksen lisäämisen perusteena tuolloin oli myös varautuminen suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymiseen vuosina 2005–2015.

Viestintäalan koulutusta annetaan Suomessa tällä hetkellä vielä noin 70 oppilaitoksessa ja 40 paikkakunnalla. Koulutusta järjestetään ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa ja toisella asteella. Tähän tulee todennäköisesti muutos viimeistään vuonna 2020, jolloin opetusministeriön rakenteellisen uudistuksen suunnitellut tavoitteet toteutuvat.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän pohjana ovat aiemmin toisen asteen jälkeistä ammatillista koulutusta antaneet oppilaitokset. Toisen asteen koulutukseen sisältyvät lukiokoulutus ja ammatilliset perustutkinnot. Ammatillista peruskoulutusta järjestetään ammatillisissa oppilaitoksissa ja tutkinnon suorittaminen kestää kolme vuotta.

Medianomi (AMK) on viestinnän koulutusohjelmien tutkintonimike. Viestinnän koulutusohjelmien suuntautumisoopinnot ovat hyvin moninaiset elokuva- ja tv-ilmaisusta sähköiseen journalismiin, uusmediaan ja multimediaan sekä verkkoviestintään. Medianomitutkinnon voi tällä hetkellä suorittaa 14 ammattikorkeakoulussa ympäri Suomea. Nämä paikat on esitelty taulukossa 2.

Taulukko 2. Ammattikorkeakoulut, joissa voi tällä hetkellä suorittaa medianomi (AMK) -tutkinnon

Viestinnän koulutusta antavat ammattikorkeakoulut	
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu	Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu	Savonia-ammattikorkeakoulu
Lahden ammattikorkeakoulu	Tampereen ammattikorkeakoulu
Metropolia ammattikorkeakoulu	Turun ammattikorkeakoulu
Oulun seudun ammattikorkeakoulu	Yrkeshögskolan Novia

Opetushallitus tekee yleiskuvauksen kaikista koulutusohjelmista. Seuraavassa on Opetushallituksen tekemä yleiskuvaus viestinnän koulutusohjelmista.

Tutkintonimike: medianomi (AMK), laajuus 240 op (4 v)

Graafisen suunnittelun ammattilainen hallitsee kuvan tekemisen taiteellisiin, kuvituksellisiin ja kaupallisiin tarkoituksiin, typografian keinot ja nykyaikaisen tietokoneavusteisen tekniikan ohjelmistoinen.

Mihin valmistun?

Tavoitteena on kouluttaa viestinnän ammattilaisia graafisen ja kuvallisen viestinnän sekä audiovisuaalisen mediatuotannon palvelukseen sisällön tuottajiksi ja toimittajiksi. Viestinnän koulutusohjelmasta valmistuvat sijoittuvat hyvin laajalle alueelle kulttuurin, median, viihdeteollisuuden, kaupan, teollisuuden ja tietoliikenteen palvelukseen.

Mitä opintoihin kuuluu?

Kuvallisen ja kirjallisen ilmaisukykyyn lisäksi koulutuksessa painotetaan muutakin ilmaisutaitoa, mm. kielitaitoa, ja kykyä toimia kansainvälistyvässä viestinnän kentässä.

Mihin voi erikoistua?

Audiovisuaalinen suuntautuminen tuottaa monialaisia osaajia television, elokuvan, videon, radion ja äänitealan toteutus-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviin. Toimittajilta puolestaan edellytetään ryhmätyövalmiuksia, vuorovaikutuksellisuutta sekä sisältö- ja teknisen osaamisen integrointia. (Opetushallitus 2007)

3.1 Viestintäalan aloituspaikat ja valmistuneet ammattikorkeakouluissa

Ammattikorkeakoulujen viestinnän koulutusohjelmien aloituspaikkojen määrä kaksinkertaistui vuodesta 1998 vuoteen 2004. Viestintäalalle on paljon tulijoita. Hakijoita koulutusohjelmiin on moninkertainen määrä suhteessa otettuihin. Voidaan sanoa, että viestintä on tai ainakin oli mediaseksikäs ala.

Uusimmat opetusministeriön keräämät tiedot ovat vuodelta 2007, vuoden 2008 tiedot eivät ole vielä järjestelmässä. Näissä tilastoissa käsitellään selkeyden vuoksi vain nuorten tutkintoon johtavaa koulutusta viestinnän koulutusohjelmissä, joista valmistuu medianomi (AMK).

Vuonna 2007 valtakunnallisesti viestinnän koulutusohjelmiin hakeneita oli yhteensä 4 150, joista miehiä oli 1 874 ja naisia 2 276. Viestinnän koulutusohjelmiin haki ensisijaisesti opiskelemaan 3 520 hakijaa. Keskimäärin hakijoita oli 5,4 hakijaa aloituspaikka kohti. Kevästä 2006 hakijoiden määrä laski 625 hakijalla. Opintonsa aloittaneita vuon-

na 2007 oli kaiken kaikkiaan 713 (miehiä 311 ja naisia 402). Vuonna 2007 tutkinnon suorittaneita oli 473 (miehiä 169 ja naisia 304).

Kaiken kaikkiaan ammattikorkeakoulun vakinaistamisen jälkeen vuodesta 1997 vuoteen 2007 viestinnän koulutusohjelmiin hakeneita oli 36 153 (miehiä 16 267 ja naisia 19 886). Opintonsa aloittaneita oli 5 108 (miehiä 2 315, naisia 2 793) ja tutkinnon suorittaneita 1 208 (miehiä 451, naisia 757). Ammattikorkeakouluissa suoritettujen tutkintojen keskimääräiset suoritusajat kulttuurialalla ovat nousseet koko ajan. Vuonna 2000 kyseinen luku oli 4,1 vuotta ja sen jälkeen joka vuosi vuoteen 2003 asti luku on noussut yhden kymmenesosan (Taulukko 3). Sen jälkeen vuonna 2003 ja 2004 keskimääräinen tutkinnon suoritus aika oli 4,4 vuotta. Vuonna 2005 – 2007 luku on noussut 4,5 vuoteen. Luvuissa on mukana vain nuorten koulutus. Yksi syy opintojen viivästymiseen on opiskelijoiden työssä käynti opintojen aikana. (OPM/AMKOTA-tilastot 2008.)

Taulukko 3. Ammattikorkeakouluissa suoritettujen tutkintojen keskimääräiset suoritusajat kulttuurialalla

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tutkinnon suoritusajat/vuosi	4,1	4,2	4,3	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5

3.2 Viestintäalan työpaikat ja työllistyminen

Mediateollisuuden työpaikat lisääntyivät 1990-luvun lopulla, ja kasvun odotettiin kiihtyvän. Kävi päinvastoin: 2000-luvun alussa perinteisten viestintäalan työpaikkojen määrä kääntyi laskuun. Vaikka perinteisen viestintäalan työpaikat vähenevät, alan koulutuksen saaneet voivat työllistyä esimerkiksi muiden kuin viestintäalan yritysten sekä julkisen hallinnon sisäiseen viestintään. Myös luova talous ja siihen liittyvä elämysteollisuus tarjoavat uudenlaisia työpaikkoja samoin kuin peliteollisuus.

Nykyisin monien muidenkin kuin kulttuurialan niin sanottujen luovien toimialojen työt ovat hyvin nopearytmisiä ja epätavallisia. Viestintäalan työt perustuvat yhteistyössä toteutettaviin tuotantoihin, jolloin työntekijöiden panosta tarvitaan vain aika ajoin. Viestintäalan työt ovat usein vuorotyötä, palkka melko huono ja se on paineista, kiireistä ja usein yksinäistä. Työsuhteista on tullut määräaikaista. Pääsääntöisesti määräaikaisten työsuhteet koskevat nuoria työntekijöitä.

Määräaikaisten työsuhteiden myötä monet työhön liittyvät ehdot ja arvot ovat muuttuneet. Työntekijöiden on oltava entistä motivoituneimpia työstään. Tänä päivänä työsuhteessa on koko persoona ja identiteetti. Ei pystytä olemaan tiettyssä paikassa tiettyihin aikoihin, vaan työtä tehdään kaikkialla kellon ajasta riippumatta. Paikan ja ajan muuttuminen hankaloittaa rajan vetämistä työn ja vapaa-ajan välille. Liikakoulutuksesta ja määräaikaaisuudesta johtuen monen viestintäalan työntekijän työurasta uhkaa tulla lyhyt, ja edessä on kouluttautuminen uudelle alalle.

Tässä kohti voidaan nostaa esille myös se, että tulevat työntekijätkin ovat erilaisia. Tämän päivän nuoret haluavat olla yksilöitä. He haluavat tehdä töitä toteuttaakseen itseään, ei pelkän rahan takia. Yritysten hyvä maine on työnhakijalle tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpää.

Enemmistö kaikista viestinnän opiskelijoista ei sijoitu viestintävälineisiin töihin, koska uusia työpaikkoja ei synny eikä vanhoja aukea. Työvoimaa viestintäalalla on noin kymmenentuhatta. Tämä jakaantuu karkeasti puoliksi sähköiseen ja graafiseen viestintään. Graafinen viestintä on näistä puoliskoista suurempi. Se kattaa sanoma- ja aikakauslehdet ja kustannusyhtiöiden uudet sähköiset palvelut. Sähköiseen viestintään luetaan perinteisten radion ja television lisäksi osa verkko- ja mobiiliviestintää.

Suhteessa muuhun ammattikorkeakoulutukseen medianomin tutkinto työllistää keskimääräistä huonommin. Työllisistä vakituisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa oli 70 prosenttia ja freelancerina toimi joka viides. Yhdeksänkymmenestä työllisestä medianomista oli kokopäivätyössä. Freelance-työtä tehtiin tyypillisesti keikkaluonteisesti, myös työsuhteen tai opintojen ohella. Yrittäjinä oli kuusi prosenttia valmistuneista. Työttömistä 40 prosenttia toimi keikkaluonteisesti freelancerina.

Kaksi kolmannesta vuoden 2004 medianomeista oli oman arvionsa mukaan hyvin tai osittain koulutustaan vastaavassa työssä. Joka kymmenes (13 prosenttia työllistyneistä) oli koulutustaan huonosti vastaavassa työssä. Eri suuntautumisvaihtoehdoista oli työllistytty suurin piirtein yhtä hyvin.

Yleisimpiä viestintään liittyviä ammatteja olivat toimittajan, graafisen suunnittelijan ja graafikon sekä audiovisuaaliseen ilmaisuun (tuottajat, ohjaajat, kuvaajat ja äänittäjät) liittyvät tehtävät. Ammattinimikkeiden perusteella on vaikea arvioida työn vaativuutta.

4

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN VIESTINNÄN KOULUTUSOHJELMA

PKAMK:n viestinnän koulutusohjelma on aloittanut toimintansa vuonna 1997. Alussa koulutusohjelman nimi oli Median koulutusohjelma. Nimi vaihtui nykyiseksi viestinnän koulutusohjelmaksi vuonna 2001. Suoritettava tutkinto on kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, medianomi (AMK). Tutkinnon laajuus on 240 opintopistettä ja opiskelu kestää neljä vuotta. Opinnot koostuvat orientoivista, perus- ja ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä.

PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmassa opiskelee nuorten koulutuksessa tällä hetkellä noin 200 opiskelijaa. Sen lisäksi ovat aikuisopiskelijat. Vakinaista henkilökuntaa on 15. Lisäksi käytetään sivutoimisia tuntiopettajia ja asiantuntijaluennoitsijoita.

4.1 Opintorakenne

Medianomiopinnot aloitetaan orientoivilla ja perusopinnoilla, joiden tavoitteena on juurruttaa opiskelija opiskeluun ja viestintäalaaan. Toisen vuoden opinnoissa huomio kiinnittyy oman ilmaisun ja suuntautumisen löytämiseen. Toisen vuoden keväällä opiskelijat valitsevat suuntautumisopinnot käsikirjoittamisen, uusmedia-, video- tai ääni-ilmaisun välillä. Kolmantena opintovuonna kasvetään kiinni viestintäalan työkuultuuriin. Sitä harjoitellaan Cadimedia-oppimisympäristössä erilaisissa viestinnän projekteissa, tutkimus- ja kehittämishankkeissa sekä koulutusohjelman omissa tai yhteistuotannoissa. Neljäntenä vuonna syvennetään viestintäalan työtehtävissä toimimista ja työelämävalmiuksia sekä rakennetaan omaa erikoistumista opinnäytetyön muodossa.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman tavoitteena on luoda sellaiset tiedolliset ja taidolliset edellytykset, joiden avulla opiskelijalla on mahdollisuus alalla työskennellessään valmentautua viestinnän sisällöntuotannon ammatilliseksi asiantuntijaksi. Viestinnän koulutus sisältää monipuolisia viestintätaitoja ja antaa valmiudet

työskennellä yritysten ja yhteisöjen erilaisissa sähköisen viestinnän asiantuntijatehtävissä tai itsenäisenä yrittäjänä.

PKAMK:n oman kuvauksen mukaan medianomi (AMK) toimii erilaisissa sähköisen viestinnän tuotanto- ja asiantuntija-tehtävissä tuotantoyhtiöissä, yrityksissä tai julkisyhteisöissä sekä itsenäisenä yrittäjänä. Opinnot antavat valmiudet toimia uuden median sisällöntuottajana ja graafisena suunnittelijana, äänisuunnittelijana, videokuvaajana ja -leikkaajana, käsikirjoittajana ja tuottajana.

Opinnot valmentavat hyödyntämään uuden teknologian mahdollisuuksia yhdistettynä viestinnän perinteeseen ja sisältöön. Opintojen alussa perehdytään monipuolisesti viestinnän ilmaisukeinoihin ja sisällöntuottamiseen. Opinnot koostuvat käsikirjoittamisesta, äänityöstä, uusmediasta ja valokuvauksesta, videokuvauksesta sekä mediakulttuuriin perehtymisestä.

Perusopintojen jälkeen opiskelu tapahtuu Cadimedia–oppimisympäristössä projektimuotoisena työskentelynä tuotannoissa. Cadimedia tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden opiskella, tutkia ja työskennellä ammattimaisessa, työelämää simuloivassa ympäristössä, jossa oman työ- ja opiskeluympäristön kehittäminen, luova ongelmanratkaisu, työssä oppiminen ja opiskelun mielekkyys kohtaavat. (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu 2008.)

4.2 Hakeminen ja aloituspaikat PKAMK:ssa

Hakeminen viestinnän koulutusohjelmaan tapahtuu kevään yhteishaun kautta. Sisäänotto Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmassa vuoteen 2000 asti oli 20 opiskelijaa. Sen jälkeen aloituspaikat nostettiin 40:een.

Mikko Penttisen tekemän raportin mukaan (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, yhteishaun tulokset, kevät 2005, kevät 2006 ja kevät 2007) koko Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluun haki keväällä 2007 ensisijaisesti 1 471 hakijaa. Ensisijaisten hakijoiden määrä väheni edellisvuodesta 143 hakijalla. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluun ensisijaisista hakijoista 23 % (340) tuli maakunnan ulkopuolelta.

Penttisen raportista käy ilmi, että viestinnän koulutusohjelmaan vuonna 2005 ensisijaisia hakijoita oli 112. Vuonna 2006 heitä oli 97 ja keväällä 2007 hakijoita oli 100. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hakijamäärä kasvoi kolmella hakijalla edelliskevään haakuun verrattuna.

PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmaan keväällä 2007 ensisijaisista hakijoista 61 % tuli Pohjois-Karjalan maakunnan alueelta. Pohjoiskarjalaisten hakijoiden määrä väheni kahdella hakijalla kevääseen 2006 verrattuna. Hakijoista 80 % tuli Itä-Suomen läänin alueelta. Itäsuomalaisten hakijoiden määrä kasvoi kuudella hakijalla.

Taulukko 4. PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmaan ensisijaiset hakijat/aloituspaikat kevään 2005, 2006 ja 2007 yhteishaussa

Vuosi	2005	2006	2007
Hakijat	112	97	100
hakijat aloituspaikkaa kohti	2,8	2,4	2,5

Vuonna 2007 viestinnän koulutusohjelmiin opiskelijaksi hakeneiden perusteella Lahden ammattikorkeakoulu oli vetovoimaisin. Ensisijaisia hakijoita Lahden ammattikorkeakouluun keväällä 2007 oli 13,0 hakijaa aloituspaikkaa kohti. Vähiten ensisijaisia hakijoita oli Kemi-Tornion ammattikorkeakouluun, jonne oli 1,3 hakijaa aloituspaikkaa kohti. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelma on sijalla 10 tässä tilastossa.

4.3 Valmistuminen

Valtakunnallisesti opetusministeriön tilastojen mukaan kulttuurialan medianomi-tutkinnolla on valmistunut kaiken kaikkiaan 1 740 (miehiä 652, naisia 1 088) vuoteen 2007 mennessä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta on valmistunut ammattikorkeakoulun vakinaistamisen jälkeen (1997–2007) 150 medianomia. Taulukosta 5 käy ilmi vuosina 1997–2007 valmistuneet medianomit. Taulukossa ovat mukana nuorten tutkintoon johtavasta koulutuksesta valmistuneet. Vuonna 2004 viestinnästä valmistuneita oli kaikkein eniten eli 32 henkilöä. Kyseisenä vuonna valmistuneita oli paljon sen takia, että valmistuneiden joukossa oli tavoiteajan ylittäneitä opiskelijoita. (OPM/AMKOTA-tilastot 2008.)

Taulukko 5. PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneet vuosina 1997–2007

Vuosi	1997–2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	yhteensä
Valmistuneet	10	11	25	32	26	27	19	150

Keskeyttämisaste PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmassa ja kulttuurialalla valtakunnallisesti vuonna 2003 oli 5 %. Vastaava luku koko Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa oli 11 %. Vuonna 2004 keskeyttämisaste viestinnän koulutusohjelmassa laski noin 4 % ja vuonna 2005 se nousi taas noin 5 %. Koko PKAMK:ssa vuonna 2004 prosentti oli 9 ja kulttuurialalla 6 %. Vuonna 2005 luku oli PKAMK:ssa 10 % ja kulttuurialalla melkein 7 prosenttia. Vuonna 2006 keskeyttämisaste viestinnän koulutusohjelmassa nousi 9 %:iin. PKAMK:ssa luku oli 10 % ja kulttuurialalla vähän yli 6 prosenttia. Vuonna 2007 keskeyttämisprosentti nousi korkeimmalle tasolle eli melkein 12 prosenttiin viestinnän koulutusohjelmassa. Vastaava luku valtakunnallisesti kulttuurialalla oli noin 7 prosenttia. Valtakunnallisesti selvästi yleisin viestinnän koulutusohjelmista eroamisen syy vuonna 2007 oli opiskeluoikeiden menettäminen (ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyöminen ja opiskeluoikeusajan päätyminen). Muita syitä eroamisen olivat muun muassa toiseen ammattikorkeakouluun siirtyminen ja muuhun oppilaitokseen siirtyminen. (OPM/AMKOTA-tilastot 2008.)

5

PKAMK:N MEDIANOMEILLE TEHDYN KYSELYN TULOKSET

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneita medianomeja oli tutkimuksen alkaessa 126. Valmistuneista naisia oli 71 ja miehiä 55. Kaikkiin valmistuneisiin ei saatu yhteyttä, koska heidän osoite-, puhelinnumero- ja sähköpostiosoitetietonsa olivat vanhentuneet. Kyselyn sulkeutumispäivämäärään mennessä (15.6.2007) vastauksia tuli 69. Kysymykset jakautuivat seuraaviin aihealueisiin: perustiedot, opiskelu, työllistyminen ja koulutusohjelman kehittäminen. Vastausprosentti oli 54,76 %.

5.1 Perustiedot ja koulutus

Perustiedot-osion vastaukset antavat taustatietoja vastaajista. Vastaajilta kysyttiin sukupuolta, tämän hetkistä asuinpaikkakuntaa, opintojen aloittamis- ja valmistumisvuotta sekä suuntautumisopintoja. **Koulutus**-osiossa käydään läpi vastaajien aiempaa koulutusta, valmistumisen jälkeistä koulutusta ja mahdollista tulevaa koulutusta. Kaikki vastanneet (69) vastasivat näihin kysymyksiin.

5.1.1. Sukupuoli ja nykyinen asuinpaikkakunta

Kyselyyn vastanneista miehiä oli 49,3 % (34 henkilöä) ja naisia 50,7 % (35 henkilöä). Tämän hetkistä asuinpaikkakuntaa kysyttäessä selvisi, että eniten valmistuneista asui Etelä-Suomessa (32). Itä-Suomessa vastaajista asui 23. Muualla Suomessa asui 12 ja kaksi ulkomailla (Taulukko 6).

Viestinnän koulutusohjelmaan ensisijaisista hakijoista suurin osa (noin 80 %) tulee Itä-Suomen läänin alueelta. Vastaajista kuitenkin vain 23 asui enää tällä hetkellä opiskelupaikkakunnallaan. Osa Itä-Suomen ulkopuolelta tulleista on varmasti palanneet takaisin kotipaikkakunnalleen, mutta pelkästään se ei selitä Etelä-Suomeen keskittyynyttä muuttoa. Etelä-Suomi houkuttelee nuoria sen takia, että siellä on tarjolla eniten ja monenlaisia

alan työtehtäviä. Etelä-Suomi tarjoaa myös muiden alojen työpaikkoja, joten osa lähtee Etelä-Suomeen perheen tai puolison työpaikan takia.

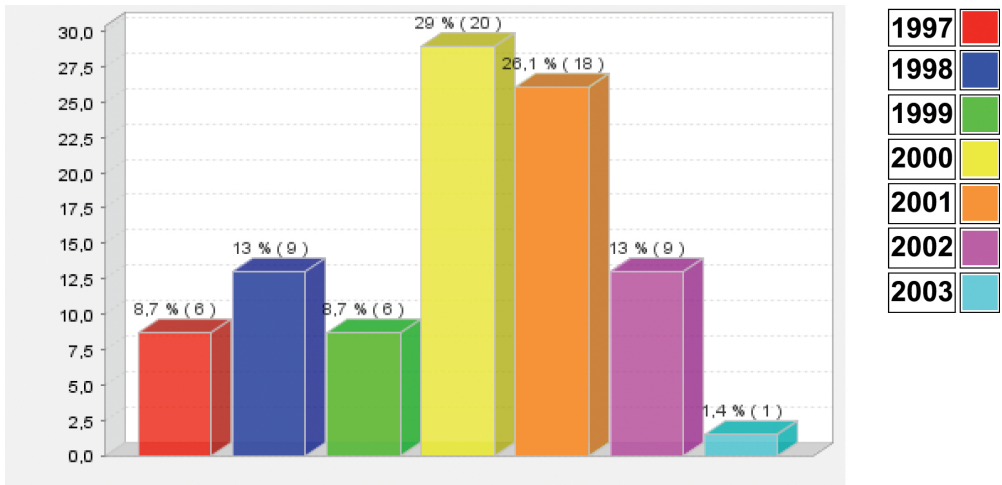
Taulukko 6. Vastaajien asuinpaikkakunnat valmistumisen jälkeen

Etelä-Suomen lääni	Vastaajia
Espoo	6
Helsinki	17
Hämeenlinna	1
Kotka	2
Lahti	1
Lappeenranta	1
Nurmijärvi	1
Tammela	1
Vantaa	2
Oulun ja Lapin läänit	Vastaajia
Haapavesi	1
Oulu	2
Ylivieska	1
Itä-Suomen lääni	Vastaajia
Joensuu	14
Kontiolahti	2
Kuopio	3
Lieksa	1
Polvijärvi	3
Länsi-Suomen lääni	Vastaajia
Jyväskylä	2
Kokkola	1
Laihia	1
Paimio	1
Tampere	2
Ylöjärvi	1
Ulkomailla	Vastaajia
Irlanti, Dublin	1
Saksa, Burgebrach	1

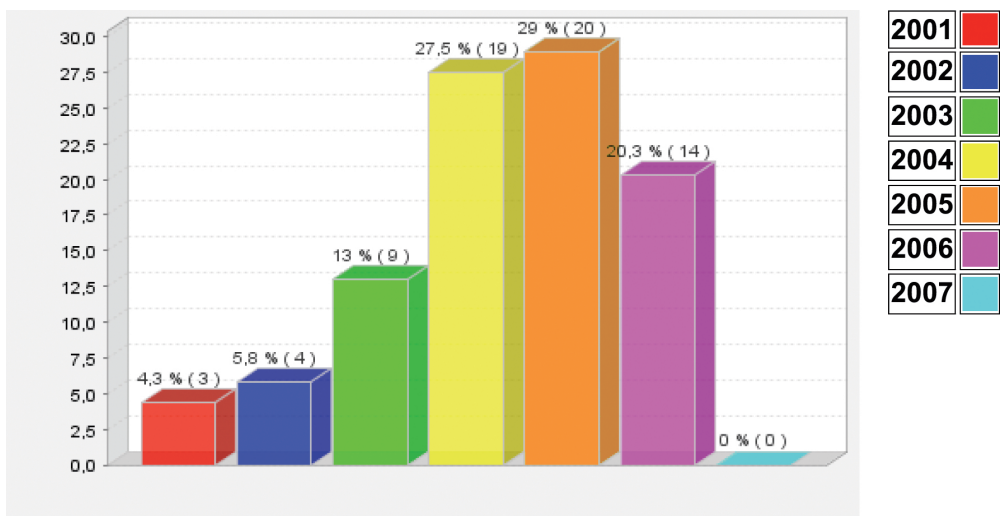
5.1.2 Vastaajien aloitus- ja valmistumisvuosi

Vastaajien aloitus- ja valmistumisvuosi liittyvät vahvasti toisiinsa. Vähiten aloittaneita oli ennen vuotta 2000. Molempina vuosina 1997 ja 1999 opintonsa aloittaneita oli kuusi. Sama luku vuonna 1998 oli yhdeksän (Kuvio 1). Opintonsa aloittaneiden vähyys ennen vuotta 2000 vaikuttaa myös valmistuneisiin. Vähiten valmistuneita oli vuosina 2001 (3), 2002 (4) ja 2003 (9) (Kuvio 2). Tämä johtuu siitä, että ennen vuotta 2000 aloituspaikkoja oli vähemmän eli 20 kappaletta. Koulutus kestää 4 vuotta, joten ensimmäiset valmistuneet valmistuivat 2000-luvun alussa. Näiden vastaajien vähyys johtuu myös siitä, että heidän yhteystietonsa olivat vanhimmat ja näin ollen kaikkia valmistuneita ei saatu kiinni.

Vastaajista eniten opintonsa aloittaneita oli vuonna 2000 (20) ja toiseksi eniten vuonna 2001 (18) (kuvio 1). Vuonna 2002 aloittaneita oli 13 ja 2003 yksi. Vastaavasti valmistuneita oli toiseksi eniten vuonna 2004, jolloin heitä oli 19. Eniten vastaajista 20 oli valmistunut vuonna 2005 ja 14 oli valmistunut vuonna 2006. Kukaan vastaajista ei valmistunut vuonna 2007 (Kuvio 2). Tämä johtuu siitä, että keväällä 2007, kun varsinainen kysely valmistuneille suoritettiin, valmistuneita oli vain muutama.

Kuvio 1. Vastaajien opintojen aloitusvuosi

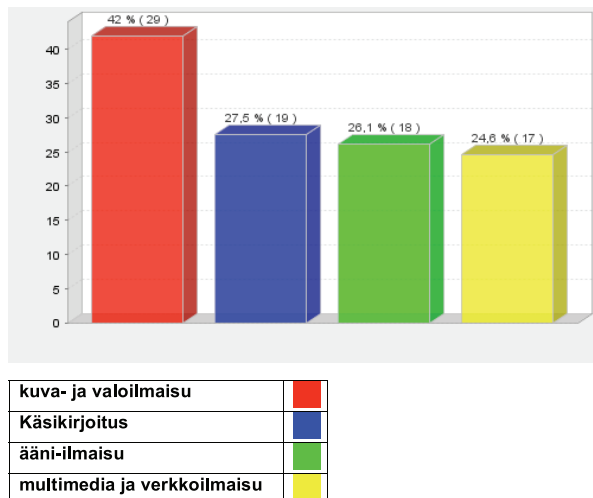

Kuvio 2. Vastaajien valmistumisvuosi

Läpäisyaste (valmistuminen todennäköisessä ajassa, tavoite 4 vuotta) Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmassa vuonna 2003 oli 74 %, koko ammattikorkeakoulussa 60 %. Muihin vuosiin verrattuna, vuonna 2004 läpäisyaste viestinnän koulutusohjelmassa oli korkeimmillaan 79 %. Samana vuonna koko PKAMK:ssa läpäisyaste oli vain 61 prosenttia. Vuonna 2005 koulutusohjelman läpäisyaste putosi 63 %:iin (65 %). Seuraavana vuonna se oli vain 53 % ja koko ammattikorkeakoulussa 57 %. Kulttuurialalla valtakunnallisesti nuorten koulutuksen keskimääräinen tutkinnon suoritus-aika oli 4,1 vuotta vuonna 2000. Vuonna 2001 se oli 4,2 vuotta. Vuonna 2002 se nousi 4,3 vuoteen ja vuonna 2003 4,4. Tutkinnon keskimääräinen suoritus-aika oli vuosina 2005 - 2007 4,5 vuonna. (OPM/AMKOTA-tilastot 2008). Syitä läpäisyasteen nousuun PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmassa voi olla esimerkiksi opiskelijoiden lisääntynyt työssäkäynti opintojen aikana. Viestinnän koulutusohjelmalle valmistuivat myös uudet ääni- ja studiotilat 2000-luvun alussa. Opiskelijat pääsivät käyttämään uusia tiloja ja laitteita.

5.1.3 Vastaajien suuntautumisopinnot

Viestinnän koulutusohjelmassa on neljä suuntautumisopintoa: kuva- ja valoilmaisu, käsikirjoitus, ääni-ilmaisu ja multimedia ja verkkoilmaisu. Vastaajista eniten oli suuntautunut kuva- ja valoilmaisuun 42 % (29). Muissa suuntautumisissa oli lähes saman verran vastaajia (käsikirjoitus 27,5 %, ääni-ilmaisu 26,1 % ja multimedia ja verkkoilmaisu 24,6 %) (Kuvio 3). Suuntautumisien suosio vaihtelee vuosittain.

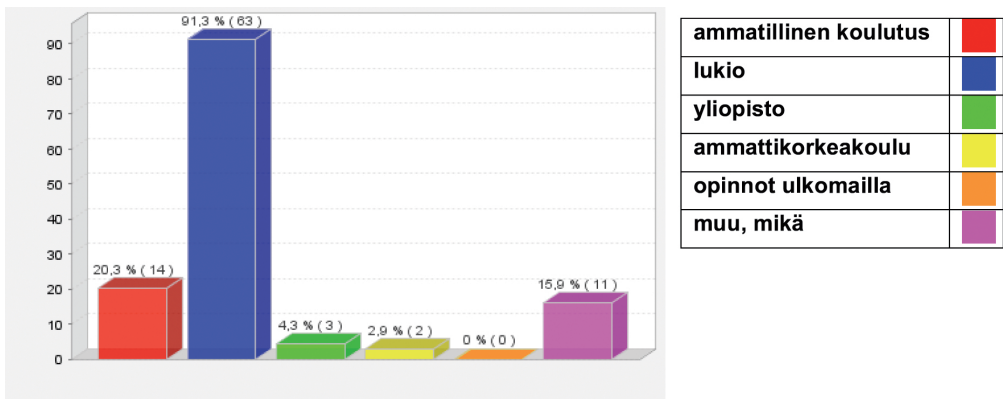

Kuvio 3. Vastaajien suuntautuminen

5.1.4 Vastaajien aiemmat opinnot ennen medianomikoulutusta

Ammattikorkeakouluun tulijoista suurimmalla osalla on pohjakoulutuksena lukio. Vuosina 1997–2007 tilastokeskuksen keräämien tietojen mukaan PKAMK:n opiskelupaikan vastaanottaneista 70,9 % on lukiopohja ja 25,9 % ammatillinen koulutus. Kaikissa ammattikorkeakouluissa aloittaneissa kyseisinä vuosina lukiopohja oli 71,1 % ja ammatillinen 23,7 %. Ammattikorkeakoulujen kulttuurialoilla yhteensä lukiopohjan omaavia on enemmän kuin ammattikorkeakouluissa keskimäärin. Opintonsa aloittaneista 80,2 prosentilla on lukiopohja ja 16,1 prosentilla ammatillinen koulutus. Tämä selittyy paljon sillä, että ammatillisesta koulutuksesta valmistuneet menevät suoraan alan töihin. Lukion suorittaneet taas joutuvat lukion jälkeen miettimään, mihin ammattiin he haluavat kouluttautua.

Myös kyselyyn vastaajista suurimmalla osalla oli medianomikoulutuksen pohjana lukio-opinnot. Lukion oli käynyt 63 vastaajaa. Näistä 63 vastaajasta yhdeksän on suorittanut opintoja myös kansanopistossa (muu koulutus) ennen medianomi-koulutusta. Vastaajista 12 oli sekä lukio- että ammatillinen koulutus. Vain kahdella vastaajalla oli pelkästään ammatillinen pohjakoulutus. Kaiken kaikkiaan ammatillisen koulutuksen vastaajista oli käynyt 14. Viidellä vastaajista oli lisäksi joko ammattikorkeakoulu (2) tai yliopistotutkinto (3) tullessaan medianomiopintoihin (Kuvio 4).

Kuvio 4. Vastaajien pohjakoulutus

5.1.5 Opiskelu valmistumisen jälkeen ja tulevaisuuden jatkokoulutus

Vastaajista 24 (34,8 %) oli opiskellut medianomi-opintojen jälkeen. Muut (45, 65,2 %) eivät olleet suorittaneet mitään tutkintoa valmistumisen jälkeen. Medianomiksi valmistumisen jälkeen vastaajat (24) kertoivat opiskelleensa muun muassa ammatillisen opettajan

pätevyyden, psykologiaa, kuvataidetta, tekstiilitöitä, hoitotyötä, verkkoviestintää, yhteisöviestintää, markkinointia, metsäalaa, taidekasvatusta, kulttuurituottamista, tietojärjestelmätieteitä, journalistiikka, tietojenkäsittelytiedettä ja yrittäjän ammattitutkinnon.

Vastaajista 25 (36,2 %) harkitsi jatkokoulutusta. Muut 44 (63,8 %) eivät olleet kiinnostuneita jatkokoulutukseen hakeutumisesta. Jatkokoulutusta harkinneiden tai jo jatkokoulutukseen hakeutuneiden (25 vastaajaa) suurin kiinnostuksen kohde oli suorittaa opettajan pedagogiset opinnot (7 vastaajaa). Toiseksi eniten kiinnostusta saivat maisteriopinnot (6 vastaajaa). Muutamat vastaajista olivat erittäin kiinnostuneita ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Vastaajia kiinnosti myös psykologia, graafinen suunnittelu, markkinointi, sähkötekniikka ja hoitotyö.

Suurin osa jatko-opintoja suorittaneista tai sitä harkitsevista haki jatko-opintoihin saadakseen lisäosaamista viestintäalalasta esimerkiksi ammatillisen opettajan pätevyyden tai yrittäjän ammattitutkinnon. Osa heistä halusi pätevyyttä täysin toiselta alalta. Tähän osasyynä ovat viestintäalan epäsäännölliset työt. Suurin osa töistä on keikkaluonteisia.

5.2 Työllistyminen opintojen jälkeen

Tässä luvussa tarkastellaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneiden opiskelijoiden työllisyystilannetta. Kuinka nopeasti he saivat ensimmäisen työpaikan medianomi-opintojen päätyttyä? Mitä työnhakumenetelmiä he käyttivät? Työllistyivätkö he omaa koulutusta vastaaviin tehtäviin? Millaisissa työtehtävissä he ovat työskennelleet ja työskentelevät? Viimeiseksi tarkastelemme työsuhteiden laatua, pituutta ja määrää.

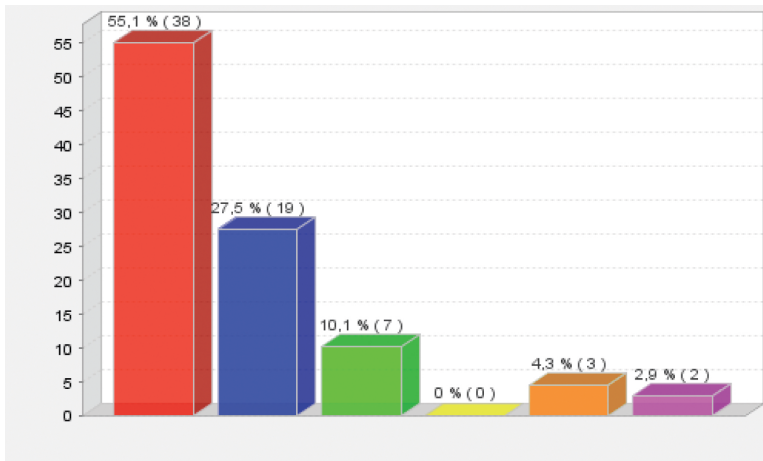
Tilastokeskuksen mukaan kaikista vastavalmistuneista alasta riippumatta korkeakoulututkinnon suorittaneet työllistyivät parhaiten. Heistä vajaat 90 % oli työssä vuoden 2006 lopussa. Ammattikorkeakouluista valmistuneista oli työttömänä 5 prosenttia ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneista 4 prosenttia. Työttömien osuus oli pienempi kuin aiempina vuosina. (Tilastokeskus, 28.3.2008.)

Sijoittumisessa työelämään oli eroja koulutusaloittain, koulutusasteittain ja alueittain. Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan vuosien 2001–2005 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneista palkansaajia on 68,6 %, yrittäjinä on 1 %, työttömiä 21,6 %, opiskelijana 3,9 %, maastamuuttajia 2 % ja ryhmään eläkeläisiä/muu kuului 4,9 %. (OPM/AMKOTA-tilastot 2008.)

5.2.1 Ensimmäinen työpaikka medianomiopintojen päätyttyä

Vastaajista (69) yli puolet sai töitä välittömästi valmistumisen jälkeen (38, 55 %). Töitä 1–4 kuukauden kuluessa valmistumisesta sai 19 vastaajaa (27,5 %). Vastaajista seitsemän

sai töitä 5–8 kuukauden kuluessa ja kolmella meni yli vuosi työsaunnissa. Kaksi vastaajista (2,9 %) eivät olleet työelämässä toistaiseksi. Kyselyyn vastanneiden työllistymisprosentti valmistumisen jälkeen on 97,1.

välittömästi	
1–4 kuukautta	
5–8 kuukautta	
9–12 kuukautta	
yli vuosi	
ei työelämässä toistaiseksi	

Kuvio 5. Työllistyminen opintojen jälkeen

Opala-raporteissa kerätään tietoa työllistymisestä valmistumisvaiheessa. Raporteissa on käsitelty kulttuurialaa kokonaisuudessaan. Niistä käy ilmi, että Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kulttuurialalta valmistuvista opiskelijoista vuonna 2004 töissä (uudessa työpaikassa, palannut entiseen työpaikkaan tai yrittäjänä) oli 36 %. Työttömänä oli 37,5 % ja opiskelijoina 14 %. Loput 12,5 % kuuluivat ryhmään muu. Vastaavan vuoden luvut valtakunnallisesti kulttuurialalla olivat: töissä 47 %, työtön 33 %, opiskelija 8 % ja muu 12 %.

Vuonna 2005 PKAMK:n kulttuurialan vastavalmistuneiden työllisyysprosentti nousi 38. Työttömänä heistä oli 54 prosenttia, joka oli korkein prosenttiluku vuoteen 2007 mennessä. Opiskelijana oli vain kolme prosenttia ja loput viisi prosenttia kuuluivat ryhmään muu. Valtakunnallisesti kulttuurialalla vuonna 2005 työllisyysprosentti oli melkein 10 prosenttia enemmän kuin PKAMK:ssa eli 46 %. Työttömiä oli valtakunnallisesti melkein saman verran kuin edellisenä vuonna eli 30 %. Opiskelijana oli 9,5 % ja muu ryhmään kuului 14,5 %.

Vuonna 2006 PKAMK:n kulttuurialalta vastavalmistuneista töissä kävi kaikkein eniten eli 43 %, työttömänä oli 33 %, opiskelijana 11 % ja muita 13 %. Valtakunnallisesti kulttuurialalla vastaavat luvut olivat paremmat eli töissä 50 %, työttömänä 25 %, opiskelijana 10 % ja muita 15 %. Vuonna 2007 PKAMK:ssa töissä kävi 40 %. Samana vuonna työttömiä oli kaikkein vähiten 25 %, opiskelijana 10 % ja muita 25 %. Valtakunnallisesti luvut olivat keskimäärin paremmat kuin PKAMK:n kulttuurialalla: töissä 55 %, työtön 23 %, opiskelija 8 % ja muita 14 %. Näissä tilastoissa ei ole otettu huomioon sitä, onko työ oman alan työtä. (Opala-raportit 2008).

5.2.2 Käytetyt työnhakumenetelmät ja työllistyminen omaa koulutusta vastaaviin tehtäviin

Vastaajat (69) saivat valita kolme työnhakumenetelmää, joita käyttivät kaikkein eniten. Kaikki vaihtoehdot saivat useita valintoja. Käytetyimmäksi työnhakumenetelmäksi osoitautui paikkojen etsiminen Internetistä. Toiseksi suosituin oli oma-aloitteinen yhteydenotto yrityksiin. Tämä ei tule yllätyksenä, koska media-alan ihmiset ovat paljon tekemisissä tekniikan kanssa jo työnsä kautta. Opinnoissa kiinnitetään huomiota sekä tiedonvälitykseen digitaalisesti että verkostoitumiseen yritysten kanssa. Ystävät ja tutut olivat myös tärkeä työnhakuväylä.

Vastaajista 67 oli vastausaikana työelämässä. Heistä 56 (83,6 %) kertoi toimivansa koulutusta vastaavissa tehtävissä. Muut 11 (16,4 %) kokivat työskentelevänsä muissa tehtävissä. Saman oppilaitoksen käyneet ovat työllistyneet oman alansa erilaisiin tehtäviin valmistumisen jälkeen. Koulutusta vastaavat tehtävät ovat olleet muun muassa projektipäällikön tehtäviä, tuotantotehtäviä, toimittajana, opettajana, juontajana, yrittäjänä, kuvaajana, äänittäjänä/äänisuunnittelijana, käsikirjoittajana, leikkaajana ja valaisijana/valosuunnittelijana.

Kyselyn mukaan oman alan töihin työllistyi kohtalaisen hyvin (83,6 %). Ongelmana kuitenkin oli se, että oman alan työt eivät olleet aina yhtäjaksoisia. Monet vastaajista tekivät oman alan työnsä lisäksi myös muita töitä. Usein oli niin, että säännöllinen palkkatulo tuli muista kuin oman alan töistä. Ne ketkä eivät kokeneet työskentelevänsä oman alan tehtävissä, tekivät myös keikkaluontoisesti viestintäalan töitä.

5.2.3 Medianomiopintojen aikana työskenteleminen

Tilastokeskuksen mukaan opiskelijoiden työssäkäynti on yhä yleisempää. Vuonna 2006 ammattikorkeakouluopiskelijoista 56 % kävi töissä opintojen ohessa. Työssä käyminen lisääntyi edellisvuodesta. Työssäkäynti opintojen ohessa on ollut sitä yleisempää, mitä vanhempi opiskelija on. Opintojen ohessa 23-vuotiaista ja sitä vanhemmista töissä kävi yli 50 %. Työssäkäynti oli huomattavasti yleisempää Uudenmaan maakunnassa kuin muualla Suomessa. (Tilastokeskus julkaissut 2008.)

Medianomi-opintojen aikana vastaajista (69) ilmoitti työskennelleensä 47 (68,1 %). Muut 22 (31,9 %) eivät käyneet töissä opintojen ohella. Vastauksista kävi ilmi, että työssä käyminen lisääntyi opintojen loppuvaiheessa. Pääsääntöisesti ne, jotka olivat töissä opintojen loppuvaiheessa, työskentelivät täysipäiväisesti tai vähintään 20 tuntia viikossa. Muuten töitä tehtiin opintojen ohessa iltaisin ja viikonloppuisin. Melkein kaikki vastaajat olivat olleet kesätöissä opintojen aikana. Vastauksissa näkyi media-alan epäsäännöllisyys. Monet tekivät töitä erilaisissa projekteissa silloin, kun niitä oli. Opintojen loppuunsaattaminen voi viivästyä työn vuoksi, mutta toisaalta työkokemus auttaa valmistuneita työllistymään.

Työtehtävät medianomiopintojen aikana olivat osittain oman alan töitä ja osittain tavallisia opiskelijoille soveltuvia töitä. Voidaan huomata, että monet vastaajista ovat työskennelleet samoissa tehtävissä opintojen aikana kuin valmistumisen jälkeenkin. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman medianomiopiskelijat työskentelivät muun muassa seuraavanlaisissa tehtävissä opintojensa aikana: toimittajana, assistenttina, Internet-sivujen suunnittelijana ja toteuttajana, kuvaajana, leikkaajana, pikaruokaravintolassa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä.

5.2.4 Harjoittelupaikka ja työtehtävät

Viestinnän koulutusohjelmassa harjoittelua on viisi kuukautta (30 op). Vastaajien mielestä harjoittelu oli tärkein osa opinnoista, koska siellä sai todellisen kuvan työelämästä ja sen raakallisuudesta. Harjoittelupaikan tärkeys korostui myös siinä, että harjoittelupaikasta oli mahdollista saada aihe opinnäytetyöhön sekä mahdollisesti työpaikka valmistumisen jälkeen.

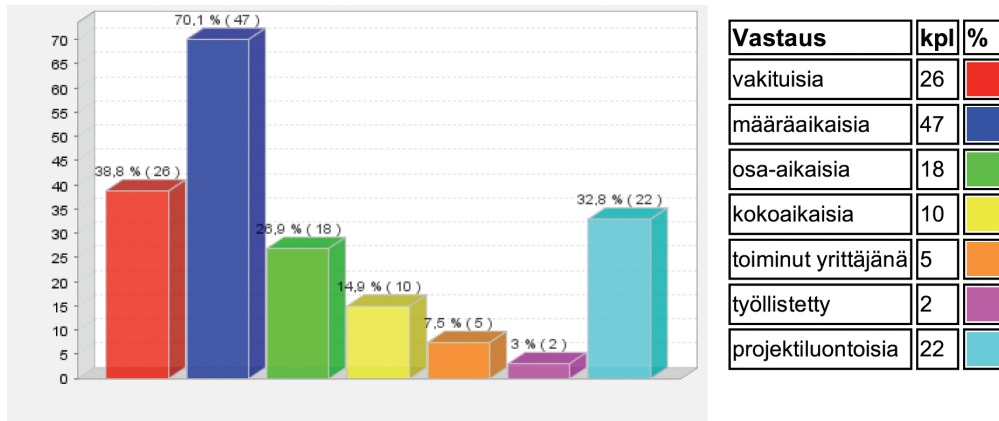
Viestinnän koulutusohjelmassa opiskelija etsii itse sopivan harjoittelupaikan. Media-alalla joutuu usein työskentelemään monissa eri projekteissa. Myös viestinnän harjoittelupaikat ovat monesti useammassa kuin yhdessä paikassa. Vaikka harjoittelupaikka etsitään itse, sen sopivuudesta päättää harjoittelusta vastaava opettaja. Tällä toimenpiteellä varmistetaan, että jokainen opiskelija saa mahdollisimman täysipainoisen harjoittelujakson. Sen voi suorittaa myös ulkomailla. Suosituimmat harjoittelupaikat olivat eri sanomalehdissä, mainostoimistoissa, tv- ja elokuvatuotannoissa, radioissa, teattereissa ja monissa eri projekteissa, jotka olivat eri alojen yritysten tilaamia (vastauksia 69).

Harjoittelupaikoista voidaan havaita, että suurin osa ei ole automaattisesti viestintäalan yrityksiä. Viestinnän opiskelija voi olla monenlaisissa yrityksissä harjoittelussa/töissä. Lähes jokaisessa yrityksessä on tarvetta viestinnän ammattiosaajalle. Ongelma onkin yleensä se, ettei työtehtäviä ole kokopäiväisesti, vaan sen lisäksi harjoittelijalla/työntekijällä pitää olla myös muuta ammattiosaamista.

5.2.5 Työsuhteiden laatu, määrä ja pituus valmistumisen jälkeen

Työsuhteen laatuksymyksessä on voinut valita useamman vastausvaihtoehdon. Pääsääntöisesti työsuhteet olivat joko vakituisia tai määräaikaisia. Vastaajista viisi on toiminut tai

toimii yrittäjänä. Vastauksista ei ilmene, ovatko työsuhteet olleet koulutusta vastaavissa työtehtävissä. Lähes kaikki vastaajista olivat jossain vaiheessa olleet määräaikaisessa työsuhteessa.

Kuvio 6. Työsuhteiden laatu valmistumisen jälkeen

Työsuhteen pituuden ja määrän ilmoitti 67 vastaajaa. Kun kysyttiin, ”Kuinka pitkä pisin työsuhteesi on ollut valmistumisen jälkeen?”, vastaukset olivat viiden vuoden ja yhden kuukauden välissä. Lyhin työsuhde on kestänyt yhden päivän. Joillekin lyhin ja pisin työsuhde oli sama, koska he olivat olleet vain yhdessä työpaikassa valmistuttuaan.

Eri työsuhteiden määrää kysyttäessä vastauksia saatiin kaikkiaan 67:ltä työelämässä olleelta. Enimmillään eri työsuhteita yhdellä henkilöllä oli 80 kappaletta. Vastaajista 17 oli valmistumisen jälkeen yhdessä ja samassa työpaikassa ja 15 vastaajalla oli kaksi tai kolme eri työsuhdetta valmistumisen jälkeen. Muilla oli neljä tai useampia työsuhteita. Vastaajien työsuhteiden keskiarvo oli 6 työsuhdetta valmistumisen jälkeen. Moodi eli yleisin vastaus oli 1 työsuhde.

On hienoa havaita, että pätkätöiden aikaan ja alan yleisen työnkuvan huomioon ottaen jopa 17 vastaajaa ovat työskennelleet sellaisessa työpaikassa, jossa he ovat olleet valmistumisen jälkeen yhtäjaksoisesti. Kyselyssä ei kysytty, vastasivatko työtehtävät koulutusta. Kaikista kolmesta kysymyksestä käy ilmi viestintäalan tehtävien epätyypillisuus. Ne ovat usein projektiluontoisia, joten vakituisen työpaikan pystyvät tarjoamaan vain harvat yritykset. Osalla yrityksistä on vakituiset työntekijät ja sen lisäksi he käyttävät tarvittaessa määräaikaisia, osa-aikaisia ja projektityöntekijöitä. Parhaimman kuvan asiasta kertoo työsuhteiden määrä ja pituus. Eniten työsuhteita yhdellä vastaajista oli 80 kappaletta ja lyhin työsuhde kesti vain yhden päivän. Tämä on hyvin tyypillistä media-alalla.

5.3 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun medianomi (AMK) -tutkinnon hyöty työnhaussa

Valmistuneilta medianomeilta kysyttiin:

Onko sinulle ollut etua työnhakutilanteessa siitä, että olet valmistunut Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta medianomiksi? Jos on, niin millaista?

Tähän kysymykseen saatiin vastaus kaikilta 69 kyselyyn osallistuneelta.

Vastaajista 27 ei kokenut saaneensa erityistä hyötyä siitä, että he ovat valmistuneet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta. Enemmän heille oli hyötyä siitä, mitä he olivat koulussa oppineet, tai missä he olivat harjoittelunsa suorittaneet. Vastauksista nousi esille, että PKAMK:n tulisi olla enemmän näkyvillä. Muutamat vastaajat kertoivat kokeneensa syrjintää työnhakutilanteessa siitä, että he ovat käyneet koulunsa muualla kuin suurissa kaupungeissa. Etelä-Suomessa ei aina uskota, että osaamista löytyy muualtakin. Tunnettavuutta pitäisi lisätä myös niin, että tiedettäisiin, mitä medianomin tutkinto tarkoittaa. Vastaajat kertoivat, että medianomi (AMK) -tutkinto sekoitetaan usein toisen asteen tutkintoon.

Pohjois-Karjalassa suoritetusta medianomi (AMK) -tutkinnosta on ollut silloin hyötyä, kun työnantajat ovat tunteneet koulun tai sen opettajia. Työnantajat ovat tienneet, mitä työvälineitä ja ohjelmia koulussa on opetettu ja kuka niitä opettaa. Verkostoituminen kouluaikana on tärkeää, sillä opettajien yhteydet vaikuttavat osittain valmistujien työnsaantiin.

5.4 Medianomi (AMK) -koulutuksen vahvuudet työelämässä

Kaikki kyselyyn osallistuneet vastasivat. Vastaajat löysivät koulutuksesta paljon vahvuuksia. Muutamat vahvuudet olivat toisten vastaajien mielestä myös heikkouksia. Tämä kertoo media-alalla moninaisuudesta ja työtehtävien laajasta kirjosta.

Viestinnän koulutusohjelman yksi vahvuus vastaajien mielestä oli monipuolisuus. Työtehtävästä riippuen monipuolisuus saattoi olla erinomainen hyöty tai heikkous. Eräs vastaajista kiteyttää asian näin:

Tekisi mieli sanoa, että monipuolisuus (on voinut tehdä monenlaista työtä), mutta toisaalta se tarkoittaa sitä, ettei ole todella vahva missään; osaa vain vähän kaikkea.

Vastaajat perustelivat monipuolisuuden vahvuutta myös sillä, että juuri ne viestinnän monipuoliset perustaidot antoivat hyvän pohjan oman osaamisen kehittämiseen. Totta on sekkin, että usein valmistumisen jälkeen ei ole aikaa kehittää näitä taitoja, koska työnantaja vaatii alan kovaa ammattimaista osaamista.

Käytännön tekninen osaaminen ja käytännönläheinen opetus koettiin yhdeksi tärkeimmistä vahvuuksista. Vastaaja kuvasi asiaa näin:

Ainakin yliopistosta valmistuneiden viestintäihmisten koulutukseen verrattuna oma koulutukseni on lähellä käytäntöä. Minulla on paljon taitoja, joita kirjaviisailta ei ole ja taidot puuttuvien tietojen täydentämiseen sekä sosiaalisesti että tietoteknisesti.

Yksi vastaaja kuvasi viestinnän näin:

Voi voi... kyllä varsinkin Kurikan opeista on ollut valtavasti hyötyä, kun niitä soveltaa myös laajemmin. Kaikki käsikirjoituksen opinnot auttavat muuhunkin sisällöntuotantoon. Tietenkin laaja-alainen tietämys mediakentästä sekä se, että tietää kaikesta neljästä suuntautumisalasta perusopintojen vuoksi jotain, vaikei niitä hallitsisikaan kokonaan. Se vaikuttaa, kun pohtii sopivia keinoja ja kanavia uuteen ja erilaiseen sisällöntuotantoon.

Hyvät työharjoittelu- ja vaihtomahdollisuudet saivat kiitosta. Vastaajat kokivat vahvuutena myös sen, että kouluaikana pystyi tekemään erilaisia projekteja. Näissä projekteissa opiskelijat saivat pienimuotoista esimakua siitä, mitä media-alalla toimiminen on. Projektit kehittävät ryhmätöyvalmiuksia ja opiskelija pystyy keräämään työnäytteitä tulevaa työnhakua varten. Osaamisen näyttäminen työnhakutilanteessa on kuitenkin kaikkein tärkeintä. Harjoittelun, vaihdon tai erilaisten koulussa tekemien projektien kautta opiskelijoille tuli kontakteja oman alansa eri toimijoihin. Näitä kontakteja he käyttivät työllistymiseen. Vastaajan kommentti viestinnän koulutusohjelmasta: *”Tekemisen meininki, unohtamatta kuitenkaan järjen käyttöä.”*

Laaja-alainen alan tuntemus, itsenäinen ongelmanratkaisutaito, oma-aloitteisuus ja yleisivistys kulttuurin puolelta koettiin vahvuuksina. Erään vastaajan toteamus koulutusohjelman vahvuudesta: *”Osaava ja tekevä työntekijä, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ei valmista taiteilijoita vaan ammattilaisia.”*

5.5 Koulutusohjelman kehittämisen kohteet

Kaikki kyselyyn osallistuneet kertoivat ideoita viestinnän koulutusohjelman kehittämistä varten. Edellisen otsikon alla kävimme läpi vastaajien kertomia vahvuuksia. Nyt huomaamme, että kaikki ne vahvuudet, joita viestinnän koulutusohjelmalla oli, ovat myös kehitysehdotuksien joukossa. Yleisesti kaikki vastaajat pitivät tärkeänä sitä, että koulutusta kehitetään vastaamaan enemmän työelämän tarpeita. Tärkeää on myös kartoittaa työelämän tarpeita alan yritysten kanssa.

Puhutuimmaksi asiaksi nousi koulutuksen aloituspaikkojen karsiminen, ei pelkästään Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta, vaan valtakunnallisella tasolla riippumatta koulutustasosta. Heidän kokemuksensa asiasta oli, että työelämään tarvitaan vain murto-

osa siitä määrästä, mikä media-alalle valmistuu. Vastaajien mielestä tulisi tarkasti selvittää ja pohtia, millaisiin työtehtäviin eri koulutustasot kouluttavat.

Toiseksi eniten toivottiin kehitystä työelämälähtöiseen opiskeluun. Tällä tarkoitetaan sitä, että tehtäisiin enemmän yhteistyötä media-alan yritysten kanssa myös muualla kuin omalla paikkakunnalla. Vastaajien mielestä opiskelijoille tulee jo opintojen aikana näyttää yhä enemmän todellista työelämää. Vastaajan mielestä tätä voisi kehittää muun muassa näin:

Oppimistehtäviin aikatakarajat, joita ei (periaatteessa) voi ylittää, imitoiden työelämän deadlineja. Täten ne opiskelun jälkeen ei välttämättä iskisi niin lujaa vasten kasvoja.

Monet vastaajista peräänkuuluttivat enemmän projektiluontoista työskentelemistä, että opittaisiin sitä kautta työelämän todellinen rytmi. Opintojen aikana pitäisi kehittyä yleisnäkemys koko tuotantoprosessista, mikä helpottaa omaa työskentelyä eri tuotannoissa. Oman työn hinnoittelu koetaan vaikeaksi ja sitä pitäisi lisätä opintoihin. Oman itsensä esilletuomista ja markkinointia tulisi myös lisätä.

Lisäksi kannustaminen oman yrityksen perustamiseen, yritysopintoihin ja yleisiin media-alan sopimuskäytänteisiin pitää lisätä. Esille tuli muun muassa seuraavia asioita:

Työsopimusasiat, liitot, osaamisen markkinointi, palkat ym. jäivät kantapään kautta opeteltaviksi. Selkeät säännöt projekteihin osallistumisesta. Tunnollisimmat opiskelijat eivät lähde mukaan projekteihin, koska eivät halua korvattavia poissaoloja. Suuntautumisvaihtoehtojen yhteistyö vähäistä. Käsikirjoittajat kirjoittavat pöytälaatikoon, koska kuvaajat haluavat tehdä tuotantonsa alusta loppuun asti itse. Käsikirjoittajien tekstit eivät juuri koskaan pääse toteutukseen.

Harjoittelun tärkeys on kaikille selvää. Sitä tulee kehittää opiskelijalle miellyttävämmäksi ja kannustavammaksi. Esille nousi ongelma, joka on ollut tiedotusvälineissäkin esillä. Yritykset eivät ole valmiita maksamaan korvausta ammattitaitoisesta työvoimasta, koska ovat tottuneet saamaan opiskelijoita ilmaiseksi töihin. Harjoittelijoilla korvataan esimerkiksi kesälomasijaisuuksia. Harjoittelija ei saa korvata vakituista työntekijää. Näin kuitenkin on toimittu useammassakin paikassa.

6 POHDINTA

Media-ala kokonaisuudessaan on laaja käsite. Liikakoulutus on tosiasia ja sen takia opetusministeriö tekee selvityksiä ja suunnitelmia tulevaisuuden varalle. Työpaikkojen kartoittaminen ja eri oppilaitoksista valmistuneiden työllistyminen kertoo asioista paljon. Tämä on kaikkien koulutusasteiden ongelma. Jokaisessa media-alan opetusta antavassa oppilaitoksessa on varmasti omia hyviä ja huonoja puoliaan. Mediassa puhuttu liikakoulutuksen karsiminen oli myös PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneista erittäin tärkeää.

Työelämä tarjoaa huomattavan paljon erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja, joiden ominaispiirteisiin ja haasteisiin tulisi paneutua tarkemmin. Arvot, työ ja vastuu nimisessä **Yritystoiminnan tulevaisuus – asiantuntijaryhmän loppuraportissa** kerrotaan, että eräs tulevaisuuden kiinnostava työmarkkina muodostuu asiantuntijaverkostojen ympärille. Ideana tässä asiantuntijaverkostossa on se, että osaajat toimivat yhdessä verkostoituneesti. Kootaan sopivia tuotannollisia kokoonpanoja eri projektien tarpeiden mukaan. Toimijat ovat eri aikoina mukana erilaisina kombinaatioina erilaisissa tuotannoissa. Uusia ihmisiä tulee mukaan koko ajan ja osa siirtyy muihin verkostoihin. Tämä ajattelumalli sopii etenkin media-alalle. Kertaluontoisista työtehtävistä koostuisi järjestelmällinen kokonaisuus. Tällä tavalla voitaisiin jossain määrin päästä eroon yksittäisistä keikoista.

Monet media-alan ihmiset toimivat jo tällä hetkellä yrittäjinä. Yrittäjyys yleistyy, koska pysyviä työsuhteita on yhä vähemmän. Yrittäjyyden lisääntymisen takia työntekijän ja työnantajan suhde muuttuu kahden yrityksen väliseksi sopimussuhteeksi. Tämän takia koulutuksessa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota yrittäjyysopintoihin, kuten kyselyyn vastanneet medianomit toivoivatkin.

Koulutuksesta muodostuu itsenäisten työntekijöiden yksi tärkeimmistä tuesta ja turvasta. Hyvä peruskoulutus antaa pohjan osaamiselle ja asiantuntijuudelle. Peruskoulutuksen tulisi vahvistaa paitsi tietopohjaa erityisesti oppimaan oppimisen kykyä ja erilaisia metataitoja, kuten kommunikaatiokykyä, tietoyhteiskunnan lukutaitoa, kykyä hallita suuria kokonaisuuksia ja tiimityötaitoja. Sanomattakin on selvää, että virtuaalinen orientaatio on tulevaisuuden perustaitoja. (Kansallinen Ennakointiverkosto 2008.)

Tämän selvityksen mukaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneet medianomit työllistyivät hyvin. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta valmistuneet medianomit peräänkuuluttivat työelämälähtöistä opiskelua. Työelämälähtöinen opiskelu tuo haasteita koulutusohjelmalle, koska kuten jo aikaisemmin on todettu, medianomiksi valmistunut voi työskennellä monenlaisissa tehtävissä. PKAMK:n viestinnän koulutusohjelma on jo nyt vastaamassa tähän haasteeseen. He ovat kehittäneet tätä varten Cadimedia-oppimisympäristön, jossa opiskelijat pääsevät kokeilemaan ohjauksen alla todellista työelämää.

Cadimediaa on käynnistetty vaiheittain vuoden 2007 aikana. Alkuajan haasteet ovat takanapäin. Cadimedia-oppimisympäristö on tarkoitettu opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet perusopinnot. Se korvaa aiempien opetussuunnitelmien valinnaiset opinnot. Oppimisympäristön perustamisen taustalla ovat muuttuneet koulutuksen ja työelämän vaatimukset. Perusajatuksena Cadimedia-opiskelussa on uuden löytäminen yhdessä opetushenkilöstön ja työelämän edustajien kanssa. Uuden löytämisen ohessa siirretään olemassa olevat käytänteet ja tiedot seuraavalle sukupolvelle.

Cadimedia-oppimisympäristön ytimessä ovat luovuus, yhteistyö ja uuden löytäminen. Opiskelun tarkoituksena on avata opiskelijan silmät näkemään omat mahdollisuutensa työelämässä ja antaa valmiudet näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Opiskelu tapahtuu projektimuotoisesti tuotannoissa työskentelemällä. Tehtäviksi tuotannoiksi valitaan projekteja, jotka voidaan kytkeä viestinnän koulutuksen oppimistavoitteisiin, ja jotka tukevat niitä. Kaikki Cadimediassa toteutettavat tuotannot ovat ensisijaisesti koulutustuotantoja. Tilaustuotannot esimerkiksi yhteistyössä alan yritysten kanssa muodostavat osan koulutustuotannoista. Cadimedia on tavallista luokkahuoneopetusta joustavampi ympäristö. Siellä pystytään reagoimaan maailmalla tapahtuviin muutoksiin nopeammin ja laaja-alaisemmin kuin aikaisemmin. Myös median esille nostamat aiheet kuten yhteisöllisyys ja ilmastonmuutos otetaan huomioon Cadimedia-opinnoissa.

Kyselyyn vastanneet toivoivat enemmän yhteistyötä alalla toimijoiden kanssa, koska työmarkkinat ovat ne, jotka määräävät sen, kuinka paljon työpaikkoja on tarjolla. Esteenä tälle on ollut osittain se, että yrittäjät ovat kokeneet koulun vievän heidän töitään. On kuitenkin selvää, että opiskelijoille parasta kokemusta ovat todelliset asiakastyöt. Tähänkin vastauksena on Cadimedia, koska siinä ympäristössä toimitaan yhdessä paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten yrittäjien kanssa.

PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneet medianomit ovat työllistyneet hyvin oman alansa työtehtäviin. Työssä olevat medianomit ovat antaneet uusia ajatuksia ja ideoita koulutuksen kehittämiseksi yhä lähemmäs työelämää. Viestinnän koulutusohjelma on vuosien varrella lisännyt koulutuksen ja työelämän yhteyttä. Jokaisen opiskelijan tulee saada viestinnän perustiedot ja taidot, mutta niiden lisäksi läheinen yhteys jo koulutuksen aikana työelämään on myönteinen kokemus ja haaste opiskelijoille. Työskentele kahden viimeisen opiskeluvuoden aikana Cadimedia-oppimisympäristössä tarjoaa jo

opiskeluaikana oivan mahdollisuuden saada runsaasti erilaista käytännön kokemusta työtehtävistä, jotka valmistumisen jälkeen ovat edessä. Näin jo opiskeluaikana opiskelija saa runsaasti käytännön kokemusta erilaisista viestintäalan työtehtävistä harjoittelun lisäksi. Cadimedia-oppimisympäristö tarjoaa myös mahdollisuuden työelämässä työskenteleville tutustua nykyaikaiseen viestinnän koulutukseen ja samalla tarjota opiskelijoille myönteisiä oppimiskokemuksia jo työelämässä olevien henkilöiden ja yrityksen kanssa.

Jatkuva haaste koulutukselle on pysyä mukana koko ajan muuttuvassa media-alan ympäristössä. Opetusministeriö antaa rajat, joiden mukaan pitää toimia ja työmarkkinoiden muutoksiin pitää pystyä vastaamaan lyhyen ajan sisällä. Oman haasteensa niin oppilaitoksille kuin media-alan työmarkkinoillekin tuo maailman taloudellinen tilanne. Kuinka pystymme vastaamaan näihin kaikkiin haasteisiin?

Lähteet

- Autio, V., Hanhijoki, I., Katajisto, J., Kimari, M., Koski, L., Lehtinen, J., Montén, S., Taipale, U. & Vasara, A. 1999. Ammatillinen Koulutus 2010 - Työvoiman tarve vuonna 2010 ja ammatillisen koulutuksen mitoitus. Helsinki: Opetushallitus.
- Kansallinen Ennakointiverkosto., Hautamäki, A. (toim.) 2008. Arvot, työ ja vastuu – Yritystoiminnan ehdot arvomuodostuksen uudessa logiikassa. <http://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Yritystoiminnan%20tulevaisuus.pdf?download=1.10.2008>.
- Karhunen, P., Niininen, M. 2003 Taidealojen ammattikoulutus, esiselvitys. Helsinki: Taiteenkeskustoimikunta.
- Opetushallitus. 2007. Koulutusnetti. <http://www.koulutusnetti.fi/index.php?file=564.19.12.2007>.
- Opetusministeriö. 2008. Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat vuosille 2008 – 2011. Helsinki: Opetusministeriö.
- Opetusministeriö. 2008. AMKOTA-tietopalvelu. http://amkota2.csc.fi:8080/portal/page?_pageid=116,1&_dad=portal&_schema=PORTAL. 1.11.2008.
- Penttinen, M. 2007. Yhteishaun tulokset kevät 2005, kevät 2006 ja kevät 2007. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. 2008. Yhteishaku. <http://www.pkamk.fi/yhteishaku/viestinta.htm>
- Raittila, P., Olin, N. & Stenvall-Virtanen, S. 2006. Viestintäkoulutuksen nousukäyrä –Monta tietä unelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin. Tampere: Juvenes Print.
- Tilastokeskus. 2008. Tilastot. <http://www.stat.fi/til/index.html>. 15.11.2008.
- Wirekoski, J. Viestinnän koulutusohjelmajohtaja & Kupiainen, J. Yliopettaja. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Nauhoitettu haastattelu 29.9.2008.

**POHJOIS-KARJALAN AMMATTI-
KORKEAKOULU**
Viestinnän koulutusohjelma
Länsikatu 15
80110 JOENSUU

SAATE

10.5.2007

Hei, Medianomi

Teemme selvityksen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneiden medianomien työllistymisestä ja koulutuksen antamista työelämävalmiuksista.

Tuloksia käytämme koulutusohjelmamme kehittämiseen ja saadaksemme selvyuden valmistuneidemme työllistymisestä. Toivomme voivamme antaa valmistuville medianomeille mahdollisimman hyvät työelämävalmiudet niin tiedollisesti kuin taidollisestikin.

Otamme syksyllä käyttöön Cadimedia-oppimisympäristön, jossa opiskelijat voivat suuntautumisopinnoissaan työskennellä erilaisissa tuotannoissa mahdollisimman liikeisesti työelämäkokemuksia kartuttaen.

Ole ystävällinen ja vastaa kyselyyn. Kyselylomakkeen löydät osoitteesta:

<http://typala.ncp.fi:80/typala/p.do?id=uSrhANYgkK>

Kysely on avoinna 1.6.2007 asti.

Kiitos osallistumisesta ja tervetuloa tutustumaan marraskuussa käyttöönotettuihin uusiin tiloihin ja moikkaamaan viestinnän koulutusohjelman väkeä!

PKAMK:sta medianomiksi valmistuneille tehdyn kyselyn kysymykset

Hei, Medianomi!

Teemme selvityksen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneiden medianomien työllistymisestä ja koulutuksen antamista työelämävalmiuksista. Ole ystävällinen ja vastaa kyselyyn. Kysely on avoinna 1.6.2007 asti. Kysymyksiä on 29 ja aikaa vastaamiseen kuluu noin 15 minuuttia. Kiitos osallistumisesta!

1. Nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite
(Ei pakollisia)

2. Sukupuoli
mies nainen

3. Nykyinen asuinpaikkakuntasi

4. Opintojen aloitusvuosi
1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003

5. Valmistumisvuosi
2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007

6. Suuntautumisopinnot
kuva- ja valoilmaisu
käsikirjoitus
ääni-ilmaisu
multimedia ja verkkoilmaisu

7. Aiemmat opintosi ennen medianomikoulutusta
ammattillinen koulutus
lukio
yliopisto
ammattikorkeakoulu
opinnot ulkomailla
muu, mikä

8. Oletko opiskellut jossakin oppilaitoksessa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta valmistumisesi jälkeen?
Kyllä Ei

9. Mitä ja missä olet opiskellut?

10. Aiotko hakeutua jatkokoulutukseen lähitulevaisuudessa?
kyllä ei

11. Millaista jatkokoulutusta olet harkinnut?

Työelämään sijoittuminen valmistumisen jälkeen

12. Kuinka nopeasti sait ensimmäisen työpaikkasi medianomiopintojen päätyttyä?
välittömästi
1 - 4 kuukautta
5 - 8 kuukautta
9 - 12 kuukautta
yli vuosi
ei työelämässä toistaiseksi

13. Mitä työnhakumenetelmiä käytit?

Internet

lehti-ilmoitukset

ystävät ja tutut

oma-aloitteinen yhteydenotto yrityksiin

otin yhteyttä aikaisempiin työnantajiin

työvoimatoimiston palvelut

rekrytointiyhtyrityksien palvelut

muu, mikä?

14. Mainitse kolme parhaiten tuottanutta työnhakumenetelmää?

15. Työllistytikö omaa koulutustasi vastaaviin tehtäviin?

Kyllä Ei

16. Millaisissa työtehtävissä olet työskennellyt?

17. Millaisissa työtehtävissä työskentelet parhaillaan?

18. Työskentelitkö medianomiopintojesi aikana?

Kyllä Ei

19. Millaisissa työtehtävissä työskentelit medianomiopintojen aikana?

20. Kuinka paljon työskentelit medianomiopintojen aikana?

21. Missä suoritit harjoittelun ja millaisia työtehtäväsi olivat?

Työsuhteen luonne

22. Millaisia työsuhteesi ovat olleet valmistumisesi jälkeen?

vakituisia

määräaikaisia

osa-aikaisia

kokoaikaisia

toiminut yrittäjänä

työllistetty

projektiluontoisia

23. Kuinka pitkä pisin työsuhteesi on ollut?

(laita luvun perään pv, vk, kk tai vuosi)

24. Kuinka pitkä lyhin työsuhteesi on ollut valmistumisen jälkeen?

(Laita luvun perään pv, vk, kk tai vuosi)

25. Kuinka monta eri työsuhdetta sinulla on ollut valmistumisen jälkeen?

Tutkinnon hyödyntäminen työelämässä

26. Onko sinulle ollut etua työnhakutilanteesta siitä, että olet valmistunut Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta medianomiksi. Jos on, millaista etua siitä on ollut?

27. Mitä ovat mielestäsi saamasi medianomikoulutuksen vahvuudet työelämässä?

28. Mitä asioita medianomikoulutuksessa tulisi kehittää ajatellen työelämän tarpeita?

29. Haluaisitko tulla luennoimaan tai kertomaan kokemuksistasi työelämästä vietinnäkoulutusohjelmaan?

Kyllä Ei

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun C-sarjassa ilmestyneitä julkaisuja

C:34

Ulkomaalaistaustaiset palvelualalla: koulutukseen hakeutumisen ja työllistymisen esteet. Irma Tikkanen, Marja-Leena Rautiainen, Eliisa Kotro, Majlis Korkiakangas, Marja Nives, 2008.

C:33

Aikuiskoulutuksen toteuttajasta työyhteisöjen osaamisen kehittäjäksi: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien arviointi. Pekka Auvinen, Anita Malinen, Harri Mikkonen. 2008.

C:32

Ohjaus on kuin tekisi palapeliä – näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen ammattikorkeakoulussa. Mervi Lätti, Päivi Putkuri (toim.) 2008.

C:31

Venäjä vetää – näkökulmia yritysten venäjä-yhteistyöhön. Pritazenie rossijkogo rynka - Èksperty i predprinimateli o sotrudnicestve. Lauri Honka (toim.) 2007.

C:30

Joensuun, Enon ja Pyhäselän perusterveydenhuollon yhdistymisprosessin arviointi. Pekka Auvinen, Päivi Sihvo. 2007.

C:29

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuus. Teppo Tarnanen, Kim Wrangle, Petri Raivo. 2007.

C:28

Invest in experience – Expert Perspectives on the Development of Age management in the O.W.L. Project. Anna-Riitta Mikkonen (ed.) 2007.

C:27

Työntekijä oman työnsä kehittäjänä. Ritva Väistö (toim.) 2007.

C:26

Osaamisen kohtaaminen - näkökulmia työelämälähtöiseen koulutukseen. Kari Kallberg ja Marjo Halila (toim.) 2007.

C:25

Palliativinen hoito: elämänlaatua parantumattomasti sairaille potilaille. Henna Myller (toim.) 2007.

C:24

Elämänilon välähdyksiä. Teija Nuutinen (toim.) 2007.

C:23

Maaseutumatkailu: palvelua ja yrittäjyyttä. Raija Komppula, Mervi Heikkinen. 2006.

C: 22

How Can I Help You? Kak Vam pomoč? Kielitaitotarpeiden kartoitus sosiaali- ja terveysalalla Joensuussa. Anneli Airola, Marjo Piironen. 2005.

C:21

Oppimisympäristön rakentaminen työelämän ja koulutuksen yhteistyönä. Miia Pasanen ja Päivi Putkuri (toim.) 2005.

C: 20

Mentorointi, ammatillisen kasvun ja työyhteisön kehittämismenetelmä sosiaali- ja terveysalalla. Ritva Väistö (toim.) 2004.

Kulttuurialan ammatillisella koulutuksella on pitkät perinteet Suomessa. Julkisuudessa 2000-luvulla nousi vahvasti esiin viestintäalan liikakoulutus. Opetusministeriö puuttui liikakoulutukseen ja antoi suuntaviivat korkeakoulujen rakenteelliseen kehittämiseen. Ammattikorkeakoulut, yliopistojen ja ammatitoppilaitosten kanssa, joutuivat haasteen eteen. Koulutuspaikat vähenevät ja koulutusohjelmien henkiinjäämistäistelu käynnistyi. Koulujen välinen yhteistyö on avainasemassa tässä selviytymistäistelussa.

Opetusministeriön määrittämät suuntaviivat vaikuttavat myös Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmaan. Tässä selvityksessä käsitellään viestintäalaa Suomessa ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun (PKAMK) viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneiden medianomien työllistymistä valmistumisen jälkeen. Selvityksen perustana oli kysely PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneille medianomeille.

Selvityksen mukaan PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmasta valmistuneet työllistyivät hyvin oman alansa töihin. Medianomiksi valmistunut voi työskennellä monenlaisissa tehtävissä, myös muissa kuin perinteisissä media-alan työtehtävissä. Näin ollen koulutuspaikkojen vähentämiseen PKAMK:ssa ei ole tarvetta.

Kyselyyn vastanneet medianomit toivoivat yhä käytännönläheisempää koulutusta, esimerkiksi vielä enemmän yritysyhteistyötä. PKAMK:n viestinnän koulutusohjelmassa muun muassa Cadimedia-työympäristössä työskennelään työelämälähtöisesti.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja
C: Raportteja, 36

ISBN 978-951-604-098-4 (pdf)
ISSN 1797-3856 (pdf)